

## ● नाटयानुभवातून प्रगल्भता

उदाहरणच द्यायचे झाले तर आमच्या तरुण लोखिकेचे इरावत कर्णिकचे, तिने गुरुकडून प्रशिक्षण घेतले, नाटयलेखनाचा दिग्दर्शनाचा अनुभव घेतला आणि चेतन दातारबरोबर रंगनृत्यशैली सादरीकरणासाठी संशोधन केले. आज तिचं व्यावसायिक रंगभूमीवर आलेलं नवीन नाटक याची साक्ष देईल.

प्रायोगिक नाटकांचे प्रयोग करण्यासाठी आम्हाला सर्व सोयींनी युक्त २५० आसनापर्यंतची छोटी नाटयगृहे हवी आहेत. आमचा लढा त्याचसाठी आहे. महाराष्ट्र शासनाच्या सांस्कृतिक धोरणात जिल्हापातळीवर अशी छोटी नाटयगृहे बांधण्याचा प्रस्ताव आहे. अजुन तो कागदावरच आहे. तो लगेच कार्यान्वित करावा आणि पहिले नाटयगृह महाराष्ट्राच्या राजधानीत - मुंबईत - मध्यवर्ती ठिकाणी उभारावे. शासनाने नाहीतर महापालिकेने हे काम हाती घ्यावे दीनानाथ नाटयगृहाच्या दुरुस्तीसाठी करोडो रुपये खर्च करुनही ते अजूनही बंदच आहे. दादर - माहिमा या मध्यवर्ती विभागात म्युनिसिपालिटीच्या अनेक शाळा आहेत. अशा शाळात असे छोटे नाटयगृह बांधता येऊ शकते. नाहीतरी सध्या आम्ही माहिमच्या म्युनिसिपालिटीच्या शाळेतच आमचे सृजनकार्य, प्रशिक्षणकार्य करतो आहोत. काहीजण याला खुराडा म्हणतात तरीही प्रेक्षक नाटक पाहायला येतात, तेही सर्व अडचणी लक्षात घेऊ.

आता शासनाने नव्याने बांधलेले रविन्द्र नाटयमंदिर म्हणजेच पु.ल. देशपांडे महाराष्ट्र कला अकादमी इथे तिस-या मजल्यावर छोटे थिएटर आहे पण ख-या अर्थाने ते नाटकासाठीचे नाही. हे थिएटर चित्रपटासाठी आहे. तरीही आम्ही इथे नाटयप्रयोग करतो. त्यासाठी रस्त्यावरून तिस-या मजल्यावर सेट व इतर सामान पाय-या चढून घेऊन जातो. कारण ते मध्यवर्ती ठिकाण आहे. सगळ्या गैरसोयी सोसून तिथे पयोग करतो.

दुसरं महत्वाचं, ही कला अकादमी आहे. कारण अकादमी म्हणजे कलेचं शिक्षण देणारी संस्था किंवा कलेला उत्तेजन देणारी संस्था पु. ल. देशपांडे महाराष्ट्र कला अकादमी सुरु झाल्यापासून तिथे कोणत्या कलांचे शिक्षण दिले गेले किंवा दिले जात आहे ?

जुन्या रविंद्र नाटयमंदिरात निवासासाठी १० खोल्या होत्या त्यामुळे आम्हाला बाहेरच्या राज्यातून चांगली नाटकं मुंबईकर प्रेक्षकांना दाखवता यायची आज तिथे काही सूटस आहेत ते कुणासाठी ?

पु. ल. देशपांडे कला अकादमी कलेचे माहेरघर नाही असे दुर्दैवाने म्हणावं लागते. कला अकादमी बद्दल पु. ल. नी काय स्वप्न पाहिलं असेल आणि आज काय परिस्थिती आहे ? रसिकांनी विचार करावा.

मला सांगण्यात आले की, प्रायोगिक नाटकासाठी पु. ल. देशपांडे कला अकादमीच्या चौथ्या मजल्यावर ब्लॅक बॉक्स बांधायचा प्रस्ताव आहे. पण चौथ्या मजल्यावर सेटचे सामान नेणार कसे ? अन प्रयोग करणार कसा ? पणजीला दामू केंकरे यांनी गोवा कला अकादमीत तळमजल्यावर ब्लॅक बॉक्स बांधून घेतला आहे. आज एवढे मराठी उद्योगपती आहेत. काही बांधकाम क्षेत्रातही आहेत यांची कलेकडे बघण्याची दृष्टी काय आहे ? टाटांनी एन. सी. पी. ए. संकुल बांधले. बिरांनी बिरां मातोश्री सभागृह व बिरां क्रिडा मंदिर बांधले. शशी कपूरनी पृथ्वी थिएटर उभं केलं. तर डॉ. अ. ना. भालेराव यांना साहित्यसंघ.

मुंबईतील विलेपार्ले येथील साठ्ये कॉलेजसारखी एक शैक्षणिक संस्था आम्हाला असे छोटे नाटयगृह उपलब्ध करुन देते. तर परिषदेला, महापालिकेला, शासनाला ते का जमू नये ? किंवा एखाद्या मराठी उद्योजकालाही ?

## कामगार रंगभूमी :-

गिरणगाव जसं उध्वस्त होऊ लागले. तसे गिरणी मालकांनी गिरण्या बंद करुन मॉल उभे केले त्यामुळे गिरणी